Autoriteit
Consument & Markt

Besluit

Zaaknummer: 103542/30
Datum: 23 APR. 2013

Besluit van de Autoriteit Consument en Markt in de zin van artikel 36 van de Elektriciteitswet 1998

Muzenstraat 41 | 2511 WB Den Haag
Postbus 16326 | 2500 BH Den Haag
T 070 722 20 00 | F 070 722 23 55
info @acm.nl | www.acm.nl | www.consuwijzer.nl

Autoriteit
Consument & Markt

Besluit

1. Inleiding

1. De Raad van Bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit (hierna: de Raad) heeft op 21 juni 2010 een voorstel, met kenmerk N 2010-317, ontvangen van de gezamenlijke netbeheerders. Dit voorstel leidt tot de wijziging van onderdelen van de Tarievencode Elektriciteit (hierna: Tarievencode) en de Systeemcode Elektriciteit (hierna: Systeemcode) ter implementatie van een nieuwe regeling inzake het contracteren van primaire reserve[1]. Dit houdt een structurele wijziging in ten opzichte van het huidige systeem dat productie-eenheden met een opgesteld vermogen groter dan 5 MW verplicht een aandeel (maximaal 3% van het nominale vermogen) voor de primaire reserve aan te houden zonder hiervoor vergoed te worden. TenneT TSO B.V. (hierna: TenneT) zal overgaan op het contracteren van primaire reservevermogen. Het is daarbij het doel van TenneT om in 2014 aan te sluiten bij het Duitse veilingsysteem voor de inkoop van primaire reserve. Via dit systeem wordt primaire reservevermogen voor Duitsland en Zwitserland geveild. Kortom, de Nederlandse markt voor primaire reserve zal geïntegreerd worden met de markten voor primaire reserve in Duitsland en Zwitserland.

2. Dit besluit is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 2 wordt het wettelijk kader uiteengezet dat van toepassing is op dit besluit. De procedure die is gevolgd bij de totstandkoming van dit besluit wordt beschreven in hoofdstuk 3. Vervolgens wordt in hoofdstuk 4 het voorstel beoordeeld waarbij tevens zal worden ingegaan op de ingediende zienswijzen. In hoofdstuk 5 volgt het besluit van de rechtsopvolger van de Raad, de Autoriteit Consument en Markt (hierna: ACM). Hoofdstuk 6 bevat overwegingen met betrekking tot de bekendmaking en inwerkingtreding van dit besluit. In bijlage 1 zijn tot slot de wijzigingen van de Tarievencode en de Systeemcode opgesomd.

2. Wettelijk kader

Vaststelling van dit besluit

3. Ingevolge artikel 27, eerste lid, van de Elektriciteitswet 1998 (hierna: E-wet) zenden de gezamenlijke netbeheerders met inachtneming van de in artikel 26b bedoelde regels en de in artikel 6 van Verordening 714/2009 bedoelde netcodes aan de ACM een voorstel met betrekking tot de door hen jegens afnemers te hanteren tariefstructuren dat de elementen

[1] Het doel van de primaire reserve is frequentieverstoringen in het synchrone hoogspanningsnet te stabiliseren, ongeacht de oorzaak en locatie van de verstoringen.

Besluit

en wijze van berekening beschrijft van onder andere het tarief waarvoor de systeemdiensten worden verricht en de energiebalans wordt gehandhaafd.

4. De tarieven die de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet in rekening brengt voor de handhaving van de energiebalans dienen krachtens artikel 27, derde lid, van de E-wet objectief, transparant en niet-discriminatoir te zijn en de kosten te weerspiegelen.

5. De voorwaarden, bedoeld in artikel 31, eerste lid, onderdeel c, van de E-wet dienen betrekking te hebben op de wijze waarop de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet enerzijds en afnemers en de overige netbeheerders anderzijds zich jegens elkaar gedragen ten aanzien van de systeemdiensten. Ook dienen deze voorwaarden betrekking te hebben op de wijze waarop de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet jegens de andere netbeheerders en de afnemers de energiebalans handhaaft[2].

6. In de, op basis van artikel 26b, eerste lid, van de E-wet, vastgestelde Regeling inzake tariefstructuren en voorwaarden elektriciteit[3] (hierna: Regeling) is in artikel 19 bepaald dat de voorwaarden, bedoeld in artikel 31, eerste lid, onderdeel i, van de E-wet de maatregelen bevatten die de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet neemt ter handhaving van de energiebalans. Daarbij wordt de volgende volgorde in acht genomen:
   a. inzet van regelvermogen;
   b. inzet van reservevermogen;
   c. inzet van noodvermogen;
   d. oproep aan producenten nog niet beschikbaar gesteld vermogen in te zetten;
   e. inzet van gedoogvermogen;
   f. afschakelen van afnemers.

   Bovendien bevatten de voorwaarden op grond van de Regeling de procedures voor het nemen van de maatregelen en een omschrijving van taken en verdeling van verantwoordelijkheden ten behoeve van de handhaving van de energiebalans, waaronder de energiebalans met het buitenland.

---

[2] Ingevolge artikel 31, eerste lid, onderdeel i, van de E-wet.

[3] Regeling van de Minister van Economische Zaken van 9 januari 2005, nr. WJZ 5001015, houdende regels inzake tariefstructuren en voorwaarden voor elektriciteit.

Besluit

7. Tevens bepaalt de Regeling dat de voorwaarden, bedoeld in artikel 31, eerste lid, onderdelen c en i, van de E-wet, regels bevatten met betrekking tot de beschikbaarheid van productievermogen van afnemers die producent zijn ten behoeve van de handhaving van de energiebalans. In deze regels is opgenomen:
   a. welke gegevens deze afnemers verstrekken aan de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet;
   b. welke procedure geldt voor het verstrekken van deze gegevens en op welke wijze deze gegevens worden bekendgemaakt.

8. Op grond van artikel 32, eerste lid, van de E-wet, kan de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet of ten minste een derde van het aantal overige netbeheerders de gezamenlijke netbeheerders verzoeken een voorstel te doen tot wijziging van de tariefstructuren of de voorwaarden, bedoeld de artikelen 27 en 31 van de E-wet.

9. De gezamenlijke netbeheerders voeren, conform artikel 33, eerste lid, van de E-wet, overleg met de representatieve organisaties van partijen op de elektriciteitsmarkt over de voorstellen met betrekking tot de tariefstructuren of de voorwaarden, bedoeld in artikelen 27 en 31 van de E-wet. Op grond van artikel 33, tweede lid, van de E-wet dienen zij in het voorstel aan de ACM aan te geven welke gevolgtrekkingen zij hebben verbonden aan de zienswijzen die representatieve organisaties naar voren hebben gebracht.

10. Op grond van artikel 36, eerste lid, van de E-wet stelt de ACM de hiervoor bedoelde voorwaarden vast met inachtneming van:
    a. het voorstel van de gezamenlijke netbeheerders als bedoeld in artikel 27, 31 of 32 van de E-wet en de resultaten van het overleg van de gezamenlijke netbeheerders met representatieve organisaties van partijen op de elektriciteitsmarkt bedoeld in artikel 33, eerste lid, van de E-wet,
    b. het belang van het betrouwbaar, duurzaam, doelmatig en milieuhygiënisch verantwoord functioneren van de elektriciteitsvoorziening,
    c. het belang van de bevordering van de ontwikkeling van het handelsverkeer op de elektriciteitsmarkt,
    d. het belang van de bevordering van het doelmatig handelen van afnemers,
    e. het belang van een goede kwaliteit van de dienstverlening van netbeheerders,
    f. het belang van een objectieve, transparante en niet-discriminatoire handhaving van de energiebalans op een wijze die de kosten weerspiegelt,
    g. de Regeling inzake tariefstructuren en voorwaarden elektriciteit,

Besluit

h. Verordening 714/2009 en Richtlijn 2009/72[4].

11. Artikel 36, tweede lid, van de E-wet bepaalt dat de ACM de voorwaarden niet vaststelt dan nadat zij zich met inachtneming van artikel 5 van de richtlijn ervan vergewist heeft dat de voorwaarden de interoperabiliteit van de netten garanderen en objectief, evenredig en niet-discriminatoir zijn, alsmede voor zover dat op grond van de notificatierichtlijn noodzakelijk is, aan de Europese Commissie in ontwerp zijn meegedeeld en de van toepassing zijnde termijnen, bedoeld in artikel 9 van de notificatierichtlijn, zijn verstreken.

12. Indien de ACM van mening is dat de voorgestelde wijziging van de voorwaarden in strijd is met de belangen genoemd in artikel 36, eerste lid, onderdelen b, c, d, e of f, met de regels, bedoeld in het eerste lid, onderdelen g en h of met de eisen, bedoeld in artikel 36, tweede lid, van de E-wet, draagt de ACM de gezamenlijke netbeheerders op het voorstel onverwijld zodanig te wijzigen dat deze strijd wordt opgeheven[5].

13. Indien de gezamenlijke netbeheerders niet binnen vier weken het voorstel conform de opdracht van de ACM wijzigen, stelt de ACM , op grond van artikel 36, vierde lid, van de E-wet, de voorwaarden zodanig vast dat voldaan is aan het gestelde in artikel 36, eerste en tweede lid, van de E-wet.

Contractering primaire reserve

14. Krachtens artikel 15, zesde lid, van de Richtlijn 2009/72 dient de transmissiesysteembeheerder de energie die hij gebruikt om energieverliezen te dekken en in reservecapaciteit in zijn systeem te voorzien in te kopen volgens transparante, niet-discriminerende en op de markt gebaseerde procedures.

15. Artikel 16, zesde lid, van de E-wet bepaalt dat indien een netbeheerder energie inkoopt ter uitvoering van zijn wettelijke taken, hij dit doet op basis van transparante, niet-discriminatoire en marktconforme procedures.

---

[4] Verordening 714/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2009 betreffende de voorwaarden voor toegang tot het net voor grensoverschrijdende handel in elektriciteit en Richtlijn 2009/72/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit.

[5] Ingevolge artikel 36, derde lid, van de E-wet.

3. Procedure

16. De Raad heeft bij brief van 21 juni 2010[6] een voorstel ontvangen van de gezamenlijke netbeheerders tot wijziging van de Systeemcode. De gezamenlijke netbeheerders geven aan dat dit voorstel op grond van artikel 33 van de E-wet ter overleg is voorgelegd aan het Gebruikersplatform elektriciteits- en gasnetten (hierna: Gen) op 15 oktober 2009. De relevante passages uit het verslag van de consultatie zijn bij het voorstel gevoegd.

17. Uit het oogpunt van een zorgvuldige besluitvormingsprocedure[7] heeft de Raad marktpartijen en marktorganisaties geraadpleegd door terinzagelegging van het voorstel, publicatie daarvan in de Staatscourant en op de internetpagina van de Raad[8], en door het bieden van de gelegenheid tot het indienen van zienswijzen. Het voorstel heeft vanaf 30 juli 2010 voor een periode van acht weken ter inzage gelegen. Van de terinzagelegging is kennis gegeven in de Staatscourant van 30 juli 2010[9] en op de internetpagina van de NMa. De Raad heeft schriftelijke zienswijzen ontvangen van de Vereniging voor Energie, Milieu en Water (hierna: VEMW), PAWEX, EnergieNed (mede namens VME) (thans, EnergieNederland)[10].

18. Op 2 september 2010 heeft de Raad een hoorzitting georganiseerd die is bijgewoond door Netbeheer Nederland, TenneT, VEMW, VME en EnergieNed. Van de hoorzitting is een verslag gemaakt dat op 19 oktober 2010 per brief aan partijen is gestuurd[11]. Over het verslag zijn geen opmerkingen gemaakt.

19. Op 26 november 2010 heeft de Raad Frontier Economics (hierna: Frontier) ingehuurd om onderzoek te doen naar methoden voor contractering van primaire reserve. Frontier heeft in april 2011 het definitieve rapport geheten 'Qualitative assessment of balancing market design for the Netherlands'[12] overlegd.

---

[6] Kenmerk 103542/1.

[7] ACM maakt bij de voorbereiding van het onderhavige besluit geen gebruik van de uniforme openbare voorbereidingsprocedure in de zin van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht.

[8] Thans, http://www.acm.nl

[9] Staatscourant 2010, nr. 12186.

[10] Kenmerk 103542/7, 103542/4 en 103542/6.

[11] Kenmerk 103542/8.

[12] https://www.acm.nl/download/documenten/nma/103542%20Rapport.pdf

Besluit

20. Op 9 november 2011 heeft de Raad een wijzigingsopdracht naar de gezamenlijke netbeheerders toegestuurd[13]. Op 8 december 2011 hebben de gezamenlijke netbeheerders op dit verzoek gereageerd middels het toesturen van een gewijzigd voorstel[14].

21. Op 10 april 2012 heeft de Raad de gezamenlijke netbeheerders verzocht het gewijzigde voorstel in te trekken omdat het in onvoldoende mate voldeed aan de wijzigingsopdracht van de Raad. De reden voor dit verzoek betrof met name het ontbreken van voorschriften over de wijze van contracteren in het voorstel. De gezamenlijke netbeheerders hebben per brief van 24 mei 2012 verzocht het gewijzigd voorstel te mogen intrekken en een termijn tot 1 november 2012 verzocht voor het indienen van een nieuw gewijzigd voorstel[15]. De gezamenlijke netbeheerders hadden deze tijd nodig om een beter antwoord te kunnen geven op de wijzigingsopdracht van de Raad en te onderzoeken hoe de praktische invulling van het op een marktconforme wijze contracteren van primaire reserve er uit zou kunnen zien. De Raad heeft met dit verzoek ingestemd[16].

22. Op 30 oktober 2012 hebben de gezamenlijke netbeheerders opnieuw een gewijzigd voorstel ingediend voor wijzigingen van niet alleen de Systeemcode, maar ook de Tarievencode[17]. Dit voorstel is gezamenlijk met het, in opdracht van TenneT uitgevoerde, rapport van Consentec[18] op de internetpagina van de NMa gepubliceerd[19].

23. De Raad heeft VEMW en PAWEX de gelegenheid geboden een inhoudelijke reactie te geven ten aanzien van het gewijzigde voorstel. VEMW heeft per brief van 3 december 2012 de Raad verzocht het voorstel terug te sturen naar het Gen omdat het voorstel volgens VEMW ingrijpend gewijzigd zou zijn ten opzichte van het voorstel besproken in het Gen in 2009[20]. Na onderzoek heeft de Raad geconcludeerd dat het voorstel niet ingrijpend is

---

[13] Kenmerk 103542/11.

[14] Kenmerk 103542/12.

[15] Kenmerk 103542/15.

[16] Kenmerk 103542/16.

[17] Kenmerk 103542/19.

[18] Consentec GmbH, *Market Study on a Common Market for Primary Control Reserve in the Netherlands and Germany*, 29 oktober 2012.

[19] https://www.acm.nl/nl/onderwerpen/energie/elektriciteit/codes-elektriciteit/lopende-wijzigingen-technische-codes-elektriciteit/

[20] Kenmerk 103542/22.

gewijzigd en hij daarom niet verplicht is het voorstel te laten terugsturen naar het Gen[21]. VEMW is opnieuw een termijn voor het indienen van een inhoudelijke zienswijze geboden. VEMW heeft per brief[22] van 24 januari 2013 alsnog een inhoudelijke reactie op het gewijzigde voorstel ingediend. PAWEX heeft geen nadere, inhoudelijke zienswijze ingediend.

24. Per brief van 25 februari 2013[23] heeft Netbeheer Nederland de Raad verzocht het besluit per 13 januari 2014 in werking te laten treden in plaats van 1 januari 2014 zodat de eerste veiling niet op 24 december 2013 hoeft plaats te vinden. Het lanceren van een dergelijke systeemwijziging op een feestdag in Duitsland en een vakantiedag in Nederland creëert extra risico's. De eerste veiling zal hierdoor op 7 januari 2014 uitgevoerd worden.

4. Beoordeling van het gewijzigd voorstel

25. Het voorstel bevat wijzigingen van de Tarievencode en de Systeemcode. De wijzigingen van de Systeemcode zijn in grote mate met elkaar verweven. ACM heeft de wijzigingen als volgt beoordeeld.

4.1 Wijziging van de Tarievencode

26. Ten eerste stellen de gezamenlijke netbeheerders voor om aan artikel 4.2.1 van de Tarievencode bij onderdeel a de woorden 'primaire reserve' toe te voegen. Artikel 4.2.1. specificeert de kosten die gedekt worden door het systeemdienstentarief. Via deze wijziging trachten de gezamenlijke netbeheerders de vergoeding van de contractering van primaire reserve via het systeemdienstentarief een expliciete basis te geven.

27. Het gevolg van deze wijziging is een verschuiving van de kosten van de producenten naar de afnemers. Immers, momenteel dragen de producenten de kosten voor de primaire reservevoorziening, terwijl onder de voorgestelde systematiek de afnemers de kosten voor de primaire reservevoorziening dragen. Per saldo gezien is echter geen sprake van een verschuiving omdat de kosten die producenten maken voor het aanhouden van primaire reserve aan afnemers worden doorberekend. Voor beide systematieken geldt dat de afnemer, in de zin van de verbruiker, de kosten voor de primaire reserve draagt dan wel via

---

[21] Brief van 14 januari 2013, kenmerk 103542/25.

[22] Kenmerk 103542/26.

[23] Kenmerk 103542/29.

Besluit

de groothandelsprijs (oftewel, 'commodity' prijs) dan wel via de systeemdienstentarieven van TenneT.

Beoordeling

28. ACM acht de wijziging niet in strijd met de belangen, eisen en regels van artikel 36 van de E-wet en motiveert dit als volgt.

29. ACM acht het voorgestelde systeem een verbetering ten opzichte van het huidige systeem. Ten eerste sluit het contacteren van primaire reserve beter aan bij de eisen van artikel 15, zesde lid, van de Richtlijn 2009/72 en artikel 16, zesde lid, van de E-wet. Ten tweede heeft de huidige systematiek als risico te hoge kosten voor de levering van primaire reserve met zich mee te brengen omdat te veel vermogen verplicht dient te worden aangehouden. Het marktconform contracteren van primaire reserve zorgt ervoor dat de producenten op efficiënte wijze productie-eenheden voor de primaire reserve kunnen inzetten. Als gevolg hiervan maken deze producenten lagere kosten ten opzichte van het huidige regime, waardoor naar verwachting minder kosten in de groothandelsprijs worden doorberekend.

30. De wettelijke taken van TenneT ten aanzien van het beheer van het hoogspanningsnet zijn neergelegd in artikel 16 van de E-wet. Krachtens artikel 16, tweede lid, onderdeel a, van de E-wet dient TenneT technische voorzieningen te treffen en systeemdiensten uit te voeren die nodig zijn om het transport van elektriciteit over alle netten op een veilige en doelmatige wijze te waarborgen. Systeemdiensten zijn de diensten die TenneT uitvoert om onder andere de energiebalans op alle netten te handhaven of te herstellen[24]. De regeling voor de primaire reserve heeft als doel de energiebalans te herstellen in het geval van een frequentieverstoring. Deze regeling valt daarom onder de systeemdiensten van TenneT en is een wettelijke taak van TenneT.

31. De inkomsten die TenneT mag ontvangen ter uitvoering van de taken van artikel 16, tweede lid, van de E-wet worden verdiend via het systeemdienstentarief[25]. Tevens verduidelijkt artikel 30, eerste lid, van de E-wet dat het systeemdienstentarief betrekking heeft op reserve- en regelvermogen. Uitgaven voor het handhaven en herstellen van de energiebalans mogen dus via het systeemdienstentarief worden terugverdiend. Uitgaven die TenneT maakt voor een regeling voor de primaire reserve mogen dus ook via het

[24] Ingevolge artikel 1, eerste lid, onderdeel p, van de E-wet.

[25] Zie artikel 41e van de E-wet.

systeemdienstentarief worden terugverdiend. De voorgestelde wijziging is daarom niet in strijd met de wet.

32. In haar zienswijze heeft VEMW ten eerste betoogd dat het toerekenen van kosten voor het contracteren van primaire reserve aan de afnemer in strijd is met het kostenveroorzakingsprincipe. Producenten hoeven op geen enkele wijze mee te betalen aan de betrouwbaarheid van het net. Ook stelt VEMW dat nergens in Europese regelgeving staat dat de kosten voor het contracteren van primaire reserve neergelegd moeten worden bij de verbruikers van elektriciteit. Ten tweede is het onbegrijpelijk voor VEMW waarom voorop gelopen wordt op implementatie van de Europese netwerkcodes als dit tot extra kosten leidt voor de verbruikers als na een jaar blijkt dat het systeem moet worden aangepast. Tot slot creëert dit voorstel geen gelijk Europees speelveld. Volgens VEMW kan niet worden aangetoond dat sprake is van harmonisatie.

33. Ten eerste acht ACM de voorgestelde wijziging niet in strijd met het kostenveroorzakingsprincipe. Zoals in randnummers 30 en 31 weergeven geeft de E-wet een expliciete basis voor het verwerken van de kosten voor de primaire reserve in het systeemdienstentarief. Bovendien sluit deze wijziging aan bij de algehele systematiek voor de inning van transporttarieven en systeemdienstentarieven die niet in strijd is met Europese regelgeving. Het feit dat producenten uitgezonderd zijn van deze tarieven staat los van dit besluit en gaat aldus het bereik hiervan te buiten. Wel moet de energiebalans gehandhaafd worden op een wijze die de kosten weerspiegelt. ACM is voornemens om de inkomsten voor de primaire reserve te reguleren in het komende methodebesluit voor de systeemtaken.

34. Uiteraard is ACM het eens met VEMW dat waar mogelijk voorkomen moet worden dat afnemers onnodige kosten betalen. Echter, ACM is van mening dat geenszins sprake is van onnodige kosten nu de wijziging nodig is om de primaire reserve in lijn te krijgen met de Richtlijn en de E-wet. Bovendien is dit voorstel een stap in richting van de integratie van balanceringsmarkten zoals voorzien in de 'Framework Guidelines on Electricity Balancing' (hierna: Framework Guidelines)[26]. ACM is het oneens met VEWM dat niet vooruit zou moeten worden gelopen op de Europese netwerkcodes. Zo acht ACM regionale initiatieven noodzakelijk om op tijd aan de Europese netwerkcodes te kunnen voldoen.

26

http://www.acer.europa.eu/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Framework_Guidelines/Framework%20Guidelines/Framework%20Guidelines%20on%20Electricity%20Balancing.pdf

35. ACM is het niet eens met VEMW dat het voorstel niet leidt tot een gelijk Europees speelveld voor producenten. Hoewel er nog verschillen in wetgeving en tariefregulering ten opzichte van de ons omringende landen bestaan, draagt de wijziging bij tot harmonisatie van de regeling van primaire reserve met onder andere België en Duitsland. In deze landen vindt contractering van primaire reserve plaats waarbij de geleverde en/of beschikbaar gestelde primaire reserve vergoed wordt. In die zin leidt het voorstel tot een gelijker Europees speelveld. ACM acht deze harmonisatie wenselijk en verwacht in de toekomst meer grensoverschrijdende initiatieven voor balanshandhaving. Tevens leidt het voorstel tot integratie van de markten voor primaire reserve in Nederland en Duitsland.

36. Tot slot vindt ACM dat de voorgestelde wijziging past bij het belang van artikel 36, eerste lid, onderdeel f, van de E-wet dat stelt dat de balans op een objectieve, transparante en niet-discriminerende wijze en op een wijze die de kosten weerspiegelt dient te worden gehandhaafd. Zoals eerder genoemd in randnummer 33 zullen de inkomsten voor de inkoop van primaire reserve gereguleerd worden middels het methodebesluit en hierdoor transparant worden. Ook zullen de kosten voor het aanhouden van primaire reserve middels contractering inzichtelijk worden doordat de prijzen van de winnende biedingen openbaar zullen worden. In het huidige systeem is geen sprake van transparantie inzake de kosten omdat deze kosten in de groothandelsprijs verwerkt zijn. Ook zorgt het meenemen van de kosten van de primaire reserve in de regulering ervoor dat de inkomsten voor de primaire reserve vastgesteld kunnen worden op basis van de daadwerkelijke kosten voor de inkoop hiervan.

4.2 Wijzigingen van de Systeemcode

4.2.1 Artikel 2.1.2, 2.1.2.a en 2.1.3

37. In artikel 2.1.2 van de Systeemcode worden de technische eisen neergelegd in artikel 2.1.5 tot en met 2.1.12 die betrekking hebben op de primaire regeling[27], geschrapt voor productie-eenheden met een nominaal vermogen groter dan 5 MW en aangesloten op een net met een spanning groter dan of gelijk aan 1 kV. Kortom, deze productie-eenheden hoeven niet meer te voldoen aan de technische eisen voor de primaire reserve en zijn niet verplicht een primaire regeling te hebben.

[27] De primaire regeling is een lokaal uitgevoerde automatische inrichting, die binnen maximaal 30 seconden zorgt voor een constante verhouding tussen frequentieverandering en productie(vermogens)-verandering, teneinde een voortdurend evenwicht tussen gevraagd en geleverd vermogen in het synchrone net te handhaven.

Besluit

38. In artikel 2.1.2a van de Systeemcode wordt de grens voor het dienen te voldoen aan de technische eisen voor de primaire regeling verhoogd naar productie-eenheden met een nominaal vermogen van 60 MW. Tevens wordt een verschrijving gecorrigeerd. De technische eisen voor de primaire regeling zijn neergelegd in de artikelen 2.1.5 tot en met 2.1.12 in plaats van 2.1.4 tot en met 2.1.12.

39. De wijziging van artikel 2.1.3 betreft een correctie in de artikelen die betrekking hebben op de technische eisen voor de primaire regeling. Deze eisen zijn neergelegd in artikel 2.1.5 tot en met 2.1.12 in plaats van artikel 2.1.4 tot en met 2.1.13.

Beoordeling

40. De kern van de wijzigingen van deze artikelen betreft de verhoging van de grens voor productie-eenheden die aan de eisen van de primaire regeling dienen te voldoen van 5 MW naar 60 MW. De gezamenlijke netbeheerders lichten deze wijziging als volgt toe: "*De gedachtegang hierbij is dat alle eenheden boven een bepaalde omvang voorzien zijn van de mogelijkheid primaire reactie te geven. Eenheden die gecontracteerd zijn, worden voortdurend gemonitord of ze wel voldoen aan de contractvoorwaarden. Eenheden die niet gecontracteerd zijn, leveren alleen een bijdrage als dat mogelijk is en alleen als een bepaalde dode band overschreden wordt (bijvoorbeeld meer dan 500 mHz) zie ook art 2.1.12. Het verschil tussen kleine en grote eenheden kan gezien deze gedachtegang vervallen. Eigenlijk hoeven eenheden tussen 5 en 60 MW zelfs geen bijdrage te leveren ook al omdat dit niet te controleren en waar te nemen is.*"[28]

41. ACM acht een verhoging van de grens voor het verplichten van de primaire regeling niet onlogisch gezien het feit dat kleinere eenheden niet gemonitord kunnen worden. Daarbij zijn er volgens TenneT genoeg eenheden van groter dan 60 MW om in primaire reserve te kunnen voorzien. ACM gaat in paragraaf 4.2.5 nader in op de toereikendheid van de regeling om in voldoende primaire reserve te voorzien. Kortom, ACM acht de voorgestelde wijziging niet in strijd met de belangen, eisen en voorwaarden zoals genoemd in artikel 36 van de E-wet.

[28] Voorstel van 21 juni 2010, kenmerk 103542/1, p.3.

4.2.2 Artikel 2.1.4

42. Dit artikel is bij nader inzien niet geschrapt door de gezamenlijke netbeheerders. De gezamenlijke netbeheerders lichten toe dat volgens studie dit artikel wel nodig is om het testen van dergelijke eenheden voldoende te omschrijven[29]. ACM stemt in met het behoud van dit artikel.

4.2.3 Artikel 2.1.9

43. Door middel van de wijziging van artikel 2.1.9 wordt de richtfrequentie gespecificeerd als zijnde de nominale frequentie van 50 Hz. Hierdoor is de frequentiestoring gelijk aan de afwijking ten opzichte van de nominale frequentie van 50 Hz.

44. Het voorstel bevat geen toelichting van deze wijziging. ACM beredeneert dat het gaat om een tekstuele verduidelijking. Immers, de richtfrequentie was reeds 50 Hz. ACM stemt daarom in met deze wijziging.

4.2.4 Artikel 2.1.10 en 2.1.11

45. Artikel 2.1.10 en 2.1.11 komen beiden te vervallen. In artikel 2.1.10 is geregeld dat een dode band[30] voor een productie-eenheid van groter dan 60 MW uitsluitend is toegestaan indien deze gecompenseerd wordt door andere productie-eenheden van de desbetreffende aangeslotene. Artikel 2.1.11 schrijft voor dat de primaire reserve per categorie van productie-eenheden vastgesteld wordt door de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet en dat de primaire reserve maximaal 3% bedraagt van het nominale vermogen voor productie-eenheden uit categorie 1 en 2, genoemd in bijlage 1 van de Systeemcode.

46. Onder huidige regeling is een dode band niet toegestaan voor productie-eenheden met een nominaal vermogen van groter dan 60 MW omdat deze eenheden op ieder moment binnen 5 seconden in primaire reservevermogen moeten kunnen voorzien. Onder de nieuwe regeling is een dode band van 500 mHz toegestaan voor eenheden van deze grootte die niet bijdragen aan de gecontracteerde primaire reserve (zie artikel 2.1.22). Zie paragraaf 4.2.6 voor een nadere beoordeling van dit voorschrift.

---

[29] Gewijzigd voorstel, p. 9.

[30] De 'dode band' is de ingestelde frequentieband waarbinnen de primaire regeling niet actief is.

47. Door het schrappen van artikel 2.1.11 komt de verplichting om een bepaald percentage aan nominaal vermogen voor de primaire reserve te reserveren te vervallen. Dit is in lijn met het nieuwe regime voor de primaire reserve waarbij TenneT de primaire reserve contracteert en de verplichting tot aanhouding van primaire reserve komt te vervallen. Het afschaffen van deze verplichting is in lijn met artikel 16, zesde lid, van de E-wet dat bepaalt dat indien een netbeheerder energie inkoopt ter uitvoering van zijn wettelijke taken, hij dit doet op basis van transparante, niet-discriminatoire en marktconforme procedures.

48. Kortom, ACM acht deze wijzigingen niet in strijd met de belangen en regels van artikel 36 van de E-wet.

4.2.5 Artikel 2.1.12

49. In artikel 2.1.12 van het gewijzigd voorstel is opgenomen dat productie-eenheden die niet bijdragen aan het gecontracteerde primaire reservevermogen en beschikken over een nominaal vermogen groter dan 60 MW wel dienen te beschikken over een primaire regeling en deze actief dienen te houden zoals beschreven in artikel 2.1.22. De in artikel 2.1.22 genoemde bijdrage hoeft alleen geleverd te worden indien en voor zover de productiesituatie van de eenheid dit technisch toelaat en wanneer een bijdrage van de eenheid niet verstorend werkt in een afhankelijk productieproces. Indien sprake is van een dergelijke verstoring moet dit in voorkomende gevallen op verzoek van de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet aangetoond worden.

Beoordeling

50. De bedoeling van artikel 2.1.12 is dat productie-eenheden met een productiecapaciteit die groter is dan 60 MW die in bedrijf zijn hun primaire regeling actief houden en in situaties als bedoeld in artikel 2.1.22 een bijdrage leveren. Een dergelijke bijdrage hoeft niet geleverd te worden als de productiesituatie het niet toelaat. Dit laatste is het geval als er al maximaal geproduceerd wordt of er een ander productieproces afhankelijk is. Gezien de verwijzing naar artikel 2.1.22 betekent dit in de praktijk dat bedoelde productie-eenheden een dode band moeten aanhouden met een frequentie van 500 mHz en de statiek[31] dienen in te stellen op 8%. Deze configuraties worden in paragraaf 4.2.6 nader behandeld.

---

[31] De 'statiek' is de verhouding tussen de relatieve frequentieverandering en de relatieve vermogensverandering uitgedrukt in procenten.

51. In feite betreft het hier een vangnet regeling voor het geval dat het gecontracteerde primaire reservevermogen onvoldoende is om een frequentieverstoring te verhelpen. Productie-eenheden die niet gecontracteerd zijn voor de levering van primaire reserve zijn verplicht om een primaire regeling actief te houden. Als de dode band van 500mHz wordt gepasseerd worden de regelingen van de niet-gecontracteerde eenheden automatisch geactiveerd. Een frequentieverstoring van boven de 500 mHz betreft een extreme situatie die zeer zelden voorkomt[32]. In het geval dat een dergelijke situatie zich voordoet kan door middel van het vangnet voldoende primaire reservevermogen ingezet worden om de verstoring op te lossen. ACM acht van groot belang dat sprake is van een toerelkend vangnet en zal dit in de toekomst evalueren.

52. ACM is van oordeel dat voornoemde regeling niet in strijd is met de belangen, eisen en voorwaarden zoals genoemd in artikel 36 van de E-wet.

4.2.6 Artikel 2.1.22

53. De verplichting om elke acht jaar beproevingen uit te voeren komt te vervallen. In de plaats hiervan komt het voorschrift dat het productie-eenheden die niet bijdragen aan het gecontracteerde primaire reservevermogen is toegestaan een dode band van 500 mHz aan te houden en de statiek van deze eenheden in te stellen op 8%.

54. De gezamenlijke netbeheerders hebben de wijziging van deze bepaling als volgt toegelicht[33]:
"*De periodieke beproevingen (artikel 2.1.22) kunnen vervallen. Gecontracteerde eenheden worden via monitoring vrijwel continu gevolgd. Artikel 2.1.18 blijft bestaan voor mogelijke toetsing. Nieuwe productie-eenheden en bestaande productie-eenheden waarbij de regeling is gemodificeerd en productie-eenheden waarbij in de bedrijfsvoering een onvoldoende primaire reactie is geconstateerd, worden beproefd. De proeven worden ten opzichte van de huidige proeven gewijzigd, in die zin dat de werking van de primaire regeling getoetst wordt bij een stapvormige frequentiedaling en –stijging bij slechts één vermogenspunt, en bij lineair op- en aflopende frequentie eveneens bij één vermogenspunt.*"

---

[32] Verslag van hoorzitting, p. 11 en gewijzigd voorstel, p. 8.

[33] Voorstel van 21 juni 2010, kenmerk 103542/1, p.4.

55. Als gevolg van de wijzigingsopdracht is nu expliciet in artikel 2.1.22 opgenomen wat de toegestane dode band en de statiek is voor productie-eenheden die niet bijdragen aan het gecontracteerde primaire reservevermogen.

56. ACM acht het niet onlogisch om de herhaling van beproevingen iedere acht jaar te laten vervallen. Artikel 2.1.18 en 2.1.21 van de Systeemcode zullen in mogelijkheden voor toetsing aan de technische eisen blijven voorzien waardoor de levering van vermogen voor de primaire reserve gewaarborgd kan blijven. Tevens kunnen alle eenheden groter dan 60 MW gemonitord worden door TenneT.

57. ACM acht de genoemde statiek en dode band een redelijke invulling van de technische eisen voor de productie-eenheden die niet actief bijdragen aan de contractering van primair reservevermogen. Kortom, ACM is van oordeel dat voornoemde wijziging niet in strijd is met de belangen, eisen en voorwaarden zoals genoemd in artikel 36 van de E-wet

4.2.7 Artikel 2.2.20

58. Volgens het gewijzigde artikel 2.2.20 contracteert de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet in overeenstemming met de in ENTSOE[34] verband vastgestelde regels ten minste de minimaal vereiste hoeveelheid primaire reservevermogen. Tevens wordt bepaald dat het contracteren van energie en vermogen op een marktconforme, transparante en non-discriminatoire wijze dient plaats te vinden. De contractering zal onderhevig zijn aan de eisen als volgt samengevat door ACM:
    a. De netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet zal een gedetailleerde beschrijving van het contracteringsmechanisme, de administratieve en technisch eisen en regels waaraan voldaan moet worden om deel te kunnen nemen aan het contracteren op zijn webpagina openbaar maken. Met betrekking tot deze technische regels en eisen is het in paragraaf 2.1 bepaalde ook van toepassing op eenheden kleiner dan 60 MW.
    b. De resultaten van het contracteren (inclusief de prijsinformatie) zullen ook openbaar gemaakt worden op de webpagina.
    c. Verdere relevante informatie, waaronder maar niet beperkt tot tijdschema's, zal tijdig via de wegpagina openbaar worden gemaakt.
    d. De netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet zal een drempelwaarde hanteren voor biedingen van maximaal 1 MW waarbij verlangd mag worden dat een bieding voor

[34] European Network of Transmission System Operators for Electricity.

Besluit

opgeregelde primaire reserve dient te worden gecombineerd met een bieding voor afgeregelde primaire reserve.

e. De netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet zal minimaal een maal per week contracteren waarbij de periode waarvoor gecontracteerd wordt niet langer dan een week zal zijn.

f. Voor winnende aanbiedingen van primaire reserve zal de aangeboden prijs de contractprijs zijn ('pay as bid'). Met een vooraankondiging van minimaal drie maanden kan de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet overstappen op de 'clearing price' als contract prijs in het geval ontwikkelingen op de internationale markt daartoe aanleiding geven.

Beoordeling

59. Ten eerste dient de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet op grond van deze wijziging tenminste de minimaal vereiste hoeveelheid primaire reservevermogen te contracteren. In ENTSOE-verband worden afspraken gemaakt over de hoeveelheid primaire reservevermogen die iedere netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet dient te contracteren oftewel in dient te voorzien.

60. Op de webpagina van TenneT wordt dit als volgt toegelicht[35]:
"De minimaal vereiste omvang van primaire bijdragen van elk regelgebied worden jaarlijks binnen ENTSO-E Region Continental Europe (voormalig UCTE) afgesproken. De waarden zijn in verhouding met de omvang van de totale productie in de regelgebieden van de TSO's. Voor 2013 is de frequentieconstante voor Nederland vastgesteld op 1020 MW/Hz. Dat is 3,8% van de frequentieconstante voor het gehele synchroon gekoppelde Europese hoogspanningsnet.

Dit betekent dat een Nederlandse bijdrage van circa 38 MW wordt verwacht bij een storing van 1000 MW ergens op het vasteland in Europa. Er wordt echter rekening gehouden met een maximale uitval van 3000 MW. In combinatie met het percentage van 3,8% betekent dit dat in Nederland op elk moment een primaire reservecapaciteit van circa 114 MW aanwezig moet zijn in beide regelrichtingen."

61. De gezamenlijke netbeheerders hebben het woord 'tenminste' toegevoegd aan het voorschrift zodat tot uitdrukking komt dat de ENTSOE norm een minimumnorm betreft. Voor 2013 dient TenneT 114 MW bij te dragen aan de totale vraag aan primaire

[35] http://www.tennet.org/bedrijfsvoering/Systeemgegevens_voorbereiding/primaire_reserve.aspx

reservevermogen op het continent[36]. TenneT is naast deze minimumnorm nog steeds gehouden zelf een inschatting te maken ten aanzien van de te contracteren hoeveelheid primaire reserve zodat de betrouwbaarheid van het net niet in het geding komt. Doordat TenneT onder de nieuwe systematiek wekelijks primaire reserve gaat inkopen, kan TenneT beter de vraag naar primaire reserve inschatten en zo efficiënt inkopen.

62. Ten tweede betreft de wijziging voorschriften inzake de wijze waarop de primaire reserve wordt gecontracteerd. Deze voorschriften, samengevat in randnummer 58 onder voorschriften a tot en met f, beoordeelt ACM als volgt.

63. Voorschriften a tot en met c stellen minimumeisen aan de wijze waarop het contracteren van primaire reserve transparant zal plaatsvinden. ACM acht het van groot belang voor een juiste werking van de markt dat de voorgeschreven informatie daadwerkelijk en tijdig openbaar gemaakt zal worden en zal hier op toezien. ACM gaat er hierbij vanuit dat de relevante informatie openbaar zal zijn via de webpagina van TenneT en zal hierop toezien.

64. Tevens brengt voorschrift a tot uiting dat ook productie-eenheden met een nominaal vermogen kleiner dan 60 MW gecontracteerd kunnen worden door TenneT en dus mee kunnen doen aan de biedingen. De technische eisen en regels ten aanzien van de primaire regeling zoals neergelegd in paragraaf 2.1 van de Systeemcode zijn van overeenkomstige toepassing op deze kleinere eenheden die primaire reserve wensen aan te bieden. ACM acht het van belang voor de marktwerking dat ook kleinere marktpartijen kunnen meedoen aan de contractering van primaire reserve.

65. Voorschrift d stelt een drempelwaarde van maximaal 1 MW voor de biedingen vast. ACM hangt een zo laag mogelijke drempelwaarde aan om zoveel mogelijk toetreders tot de markt te faciliteren. ACM begrijpt echter uit het gewijzigde voorstel dat de drempelwaarde in het Duitse systeem minimaal 1 MW betreft zonder een verlaging hiervan in het vooruitzicht. Daarbij heeft ACM begrip voor de administratieve lasten voor TenneT bij een lagere drempelwaarde. ACM gaat akkoord met een drempelwaarde van 1 MW nu leveranciers de mogelijkheid zullen hebben om hun aanbod te 'poolen'. Zo kunnen meerdere productie-eenheden die gezamenlijk 1 MW primaire reserve kunnen leveren een pool vormen om zo aan de drempelwaarde te voldoen[37]. Hierdoor hoeft de drempelwaarde geen barrière te zijn voor toetreding tot de markt door kleinere leveranciers.

---

[36] http://www.tennet.org/bedrijfsvoering/Systeemgegevens_voorbereiding/primaire_reserve.aspx

[37] Gewijzigd voorstel, p. 14.

Besluit

66. Tevens bevat voorschrift d de voorwaarde dat verlangd mag worden dat een bieding voor opgeregelde primaire reserve dient te worden gecombineerd met een bieding voor afgeregelde primaire reserve. ACM acht het redelijk dat biedingen gecombineerd dienen te worden. Partijen die alleen kunnen op- of afregelen kunnen immers biedingen met andere aanbieders combineren.

67. Voorschrift e geeft de frequentie van de veilingen weer. De netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet zal minimaal één maal per week contracteren waarbij de periode waarvoor gecontracteerd wordt niet langer dan een week zal zijn. ACM acht deze hoge frequentie van veilingen voor korte contractsperioden wenselijk omdat dit leveranciers meer flexibiliteit en meer mogelijkheden biedt om risico's te beperken dan wanneer voor langere perioden gecontracteerd wordt.

68. Voorschrift f schrijft voor hoe winnende biedingen vergoed zullen worden. De aangeboden prijs zal de contractsprijs zijn ('pay as bid'). Met andere woorden elke aanbieder wordt vergoed op basis van zijn afzonderlijke biedprijs. Tevens geeft het voorschrift de optie om de 'clearingprijs' als contractsprijs ('pay as cleared') te gebruiken in het geval dat ontwikkelingen op de internationale markt hiertoe aanleiding geven. Bij 'pay as cleared' worden alle aanbieders vergoed conform de hoogst aangenomen bieding.

69. ACM stemt in met vergoeding via de 'pay as bid' methode. Dit sluit aan bij de vergoedingsmethoden voor de secundaire en tertiaire reserves. Bovendien heeft dit tot gevolg dat leveranciers geprikkeld worden om hun biedingen laag te prijzen.

70. Het voorschrift biedt de mogelijkheid om alsnog op 'pay as cleared' over te stappen. Dit zal in samenspraak met de Duitse landelijk netbeheerders dienen te gebeuren. Immers, het hebben van tweede vergoedingsmethodieken in één markt is ongewenst.

71. Kortom, ACM acht de voorschriften in lijn met de wet en de eisen voor een markconforme, transparante en non-discriminatoire contractering. Bovendien acht ACM genoemde wijzigingen niet in strijd met de belangen, eisen en voorwaarden zoals genoemd in artikel 36 van de E-wet.

4.2.8 Bijlage 1 Karakteristieken ten behoeve van de primaire reserve

72. In bijlage 1 van de Systeemcode wordt het volgende aangepast. In de kolom 'categorieën' komt categorie 1 te vervallen. Ten aanzien van categorie 2 wordt bepaald dat een dode band van 500 mHz is toegestaan behoudens voor de door de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet gecontracteerde productie-eenheden.

73. ACM acht deze wijzigingen van de tabel in Bijlage 1 in lijn met eerder genoemde wijzigingen. Immers, de categorie van productie-eenheden met een nominaal vermogen tussen 5 en 60 MW is niet meer verplicht om te voldoen aan de technische eisen van de primaire reactie. Voor eenheden groter dan 60 MW is een dode band toegestaan behalve voor de door de netbeheerder gecontracteerde eenheden. Zie tevens paragraaf 4.2.6 voor een nadere toelichting. Kortom, ACM acht deze wijzigingen niet in strijd met de belangen en regels van artikel 36 van de E-wet.

4.2.9 Bijlage 4 Beproevingen

74. In bijlage 4 worden de volgende wijzigingen doorgevoerd. De term 'sprongproeven' wordt uit de titel geschrapt. Artikel 2 wordt geschrapt en vervangen door de verwijzing dat de onder 2a en 2b beschreven proeven uitgevoerd worden zonder dode band. Na artikel 2 worden vier bepalingen (2a, 2b, 2c en 2d) toegevoegd. Artikelen 3, 4 en 6 komen te vervallen. In artikel 5 wordt 'vermogenssprongen' vervangen door 'vermogenswijzigingen'. In artikel 7 wordt 'sprongproef' vervangen door 'proef', wordt 10 minuten vervangen door 15 minuten en wordt 'hogere' vermogen vervangen door 'aangepaste' vermogen. Artikel 7 luidt daarom dat na elke proef de eenheid gedurende tenminste 15 minuten het tijdens de sprong bereikte aangepaste vermogen dient te leveren.

75. De gezamenlijke netbeheerders hebben de wijziging van deze bepalingen als volgt toegelicht[38]:
"De proeven worden ten opzichte van de huidige proeven gewijzigd, in die zin dat de werking van de primaire regeling getoetst wordt bij een stapvormige frequentiedaling en –stijging bij slechts één vermogenspunt, en bij lineair op- en aflopende frequentie eveneens bij één vermogenspunt."

In artikel 7 zijn de 10 minuten gewijzigd in 15 minuten om de test in lijn te brengen met de

[38] Voorstel van 21 juni 2010, kenmerk 103542/1, p.4.

voorwaarde in artikel 2.1.5, onderdeel c, van de Systeemcode.

76. De huidige bepalingen spreken over sprongproeven. In de praktijk wordt dit uitgewerkt in een vermogenstoename binnen 30 seconden. Dit zijn ook lineaire vermogenstoenames in plaats van alleen sprongproeven. Deze wijziging is aldus nodig om aan te sluiten bij de huidige praktijk. Tevens wordt in de praktijk alleen het opregelen getest en niet het afregelen. Door middel van deze wijziging kan de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet ook het afregelen testen. Dit sluit beter aan bij de aard van het product dat zowel voor opregelen als voor afregelen wordt gebruikt. Tot slot maken de wijzigingen mogelijk dat de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet niet alleen voor stapsgewijze frequentieverandering testen kan uitvoeren maar ook voor gelijkmatige frequentieverandering.

77. ACM acht het van belang dat de beproevingen relevante proeven omvatten zodat de juiste werking van de primaire regeling gewaarborgd kan worden. Ook is het van belang dat de proeven aansluiten bij de praktijk. ACM acht deze wijzigingen daarom niet in strijd met de belangen en regels van artikel 36 van de E-wet.

5. Besluit

78. Het voorgaande overwegende stelt ACM op grond van artikel 36, eerste lid, van de E-wet, de in bijlage 1 opgenomen wijzigingen van de tariefstructuren en voorwaarden bedoeld in artikel 27 en 31 van de E-wet, vast.

Autoriteit
Consument & Markt

Besluit

6. Bekendmaking en inwerkingtreding

79. Van dit besluit wordt mededeling gedaan in de Staatscourant. Voorts zal dit besluit worden gepubliceerd op de internetpagina van ACM (http://www.acm.nl).

80. ACM stemt in met het door Netbeheer Nederland ingediende verzoek[39] zodat de systeemwijziging en aansluiting op het Duitse veilingmechanisme niet onder risicovolle omstandigheden van start hoeft te gaan. Bijlage 1 van dit besluit treedt daarom in werking op 13 januari 2014.

Den Haag,
Datum: 23 APR. 2013

Autoriteit Consument en Markt,
namens deze,
overeenkomstig het door het bestuur op 16 april 2013 genomen besluit,

mr. C.A. Fonteijn
bestuursvoorzitter

Tegen dit besluit kan degene, wiens belang rechtstreeks bij dit besluit is betrokken, binnen zes weken na de dag van bekendmaking van dit besluit een gemotiveerd bezwaarschrift indienen bij de Autoriteit Consument en Markt, Juridische Zaken, Postbus 16326, 2500 BH, Den Haag. In dit bezwaarschrift kan een belanghebbende op basis van artikel 7:1a, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht, de Autoriteit Consument en Markt verzoeken in te stemmen met rechtstreeks beroep bij de administratieve rechter.

---

[39] Brief met kenmerk 103542/29.

Autoriteit
Consument & Markt

Besluit

Bijlage 1 behorende bij besluit nummer 103542/30 van de Autoriteit Consument en Markt tot wijziging van de Tarievencode Elektriciteit en de Systeemcode Elektriciteit ex artikel 27 en 31 van de Elektriciteitswet 1998

Artikel I

De Tarievencode Elektriciteit wordt als volgt gewijzigd:

A
Aan artikel 4.2.1, aanhef, onderdeel a, van de Tarievencode Elektriciteit worden de woorden 'en primaire reserve' toegevoegd. Artikel 4.2.1 komt zodoende te luiden:

Artikel 4.2.1
Het systeemdienstentarief dient ter bestrijding van de kosten die de netbeheerder van het landelijke hoogspanningsnet ten behoeve van de onder 4.1.2 genoemde taken en werkzaamheden maakt, te onderscheiden in:
a. kosten regel- en reservevermogen en primaire reserve;
b. kosten black-start voorzieningen;
c. kosten verband houdend met het bewaken en handhaven van de robuustheidfunctie van het 380/220 kV-net;
d. kosten van overige taken en werkzaamheden ten behoeve van het systeembeheer;
e. interne operationele kosten voor zover toerekenbaar aan de system operator van de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet.
f. de kosten in verband met de garantstelling bedoeld in 1.8.9a van de Meetcode Elektriciteit.

Artikel II

De Systeemcode Elektriciteit wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 2.1.2 komt te luiden:

Artikel 2.1.2
Voor productie-eenheden met een nominaal vermogen groter dan 5 MW en aangesloten op netten met een spanning groter dan of gelijk aan 1 kV gelden de technische eisen die:

Besluit

a. met betrekking tot de robuustheid van de productie-eenheid zijn neergelegd in de artikelen 2.1.13 tot en met 2.1.17;
b. met betrekking tot de toetsing en beproeving zijn neergelegd in de artikelen 2.1.18 tot en met 2.1.26.

B

Na artikel 2.1.2 wordt een artikel ingevoegd luidende:

Artikel 2.1.2a
Voor productie-eenheden met een nominaal vermogen groter dan 60 MW en aangesloten op netten met een spanning groter dan of gelijk aan 1 kV gelden de technische eisen die met betrekking tot de primaire regeling zijn neergelegd in de artikelen 2.1.5 tot en met 2.1.12.

C

Artikel 2.1.3 komt te luiden:

Artikel 2.1.3
De artikelen 2.1.5 tot en met 2.1.12 zijn niet van toepassing op productie-eenheden die uitsluitend afhankelijk zijn van één of meer niet-regelbare energiebronnen. Beproevingen in bijlage 4 voor zover ze betrekking hebben op voorgaande uitzonderingen zijn niet van toepassing op voornoemde productie-eenheden.

D

Artikel 2.1.9 komt te luiden:

Artikel 2.1.9
Een frequentieverstoring is gelijk aan de afwijking ten opzichte van de nominale frequentie van 50 Hz.

E

Artikel 2.1.10 en artikel 2.1.11 komen te luiden:

Artikel 2.1.10 [vervallen]

Artikel 2.1.11 [vervallen]

Besluit

F

Artikel 2.1.12 komt te luiden:

Artikel 2.1.12
Productie-eenheden die niet bijdragen aan het gecontracteerde primaire reservevermogen en met een nominaal vermogen groter dan 60 MW dienen wel te beschikken over een primaire regeling en dienen deze actief te houden en in te stellen zoals beschreven in 2.1.22. De in 2.1.22 genoemde bijdrage hoeft alleen geleverd te worden indien en voor zover de productiesituatie van de eenheid dit technisch toelaat en wanneer een bijdrage van de eenheid niet verstorend werkt in een afhankelijk productieproces. Indien sprake is van een dergelijke verstoring moet dit in voorkomende gevallen op verzoek van de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet aangetoond worden.

G

Artikel 2.1.22 komt te luiden:

Artikel 2.1.22
Bij productie-eenheden die niet bijdragen aan het gecontracteerde primaire reservevermogen is het toegestaan een dode band van 500 mHz aan te houden en wordt de statiek ingesteld op 8%.

H

Artikel 2.2.20 komt te luiden:

Artikel 2.2.20
In overeenstemming met de terzake in ENTSO-E-verband vastgestelde regels contracteert de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet tenminste de minimaal vereiste hoeveelheid primair reservevermogen. Hij doet dit conform de eisen die aan hem gesteld zijn ten aanzien van het contracteren van energie en vermogen op een marktconforme, transparante en non-discriminatoire wijze als volgt:

a. De netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet zal een gedetailleerde beschrijving van het contracteringsmechanisme, de administratieve en technische eisen en regels waaraan voldaan moet worden om deel te kunnen nemen alsook de resultaten van het contracteren (inclusief prijsinformatie) via zijn openbare webpagina

Besluit

publiek maken. In het kader van bedoelde technische eisen en regels is het in paragraaf 2.1 bepaalde ook voor eenheden kleiner dan 60 MW van toepassing. Tevens zal verdere relevante informatie tijdig via deze webpagina beschikbaar worden gemaakt, waaronder maar niet beperkt tot tijdschema's.

b. De netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet zal een drempelwaarde hanteren voor biedingen van maximaal 1 MW, waarbij wel verlangt mag worden dat een bieding voor opregelende primaire reserve dient te worden gecombineerd met een bieding voor afregelende primaire reserve.
c. De netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet zal minimaal een maal per week contrateren waarbij de periode waarvoor gecontracteerd wordt niet langer dan een week zal zijn.
d. Voor winnende aanbiedingen van primaire reserve zal de aangeboden prijs de contractsprijs zijn (pay as bid). Met een vooraankondiging van minimaal drie maanden kan de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet, in het geval ontwikkelingen op de internationale markt daar aanleiding toe geven, overstappen op de clearing price as contract prijs.

I

Bijlage 1 komt te luiden:

Nominaal vermogen	Statiek	Maximaal toelaatbare dode band	Maximaal toelaatbare ongevoeligdheid
Pn> 60 MW	Instelbaar tussen 4 en 20 %	Een dode band van 500 mHz is toegestaan behoudens door de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet gecontracteerde productie-eenheden	± 10 mHz

J

Voorschriften 2 tot en met 7 van Hoofdstuk 1 van Bijlage 4 komen te luiden:

I Beproevingen primaire regeling

Besluit

2. De onder 2a en 2b beschreven proeven worden uitgevoerd zonder dode band.
2a. Bij één, in overleg met de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet vastgesteld, vermogenspunt tussen minimum-netto-vermogen en maximum-netto-vermogen moet in 30 seconden een vermogensafname van 5% van het maximum-netto-vermogen gerealiseerd worden bij een ingestelde statiek van 8% en een gesimuleerde frequentieverstoring van +200 mHz.
2b. Bij het onder 2a vermelde vermogenspunt moet in 30 seconden een vermogenstoename van 5% van het maximum-netto-vermogen gerealiseerd worden bij een ingestelde statiek van 8% en een gesimuleerde frequentieverstoring van -200 mHz.
2c. Bij het onder 2a vermelde vermogenspunt moet een gelijkmatig verlopende productieafname van 5% van het maximum-netto-vermogen gerealiseerd worden bij een ingestelde statiek van 8% en een gesimuleerde gelijkmatig toenemende frequentieverstoring van 0 mHz naar +200 mHz in 2 minuten. De vermogensafname moet een lineair verloop hebben en binnen 2,5 minuten volledig gerealiseerd zijn (30 seconden na-ijlend op gesimuleerde frequentieverloop).
2d. Bij het onder 2a vermelde vermogenspunt moet een gelijkmatig verlopende productietoename van 5% van het maximum-netto-vermogen gerealiseerd worden bij een ingestelde statiek van 8% en een gesimuleerde gelijkmatig afnemende frequentieverstoring van 0 mHz naar -200 mHz in 2 minuten. De vermogenstoename moet een lineair verloop hebben en binnen 2,5 minuten volledig gerealiseerd zijn (30 seconden na-ijlend op gesimuleerde frequentieverloop).
3. [vervallen]
4. [vervallen]
5. De vermogenswijzigingen moeten worden bewerkstelligd via de primaire regeling. Hiertoe zal een signaal dat overeenkomt met de vereiste frequentieverandering in het regelsysteem ingevoerd worden.
6. [vervallen]
7. Na elke proef dient de eenheid gedurende tenminste 15 minuten het tijdens de sprong bereikte aangepaste vermogen te leveren.